

**Південна
фундація педагогіки**

**«ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА:
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ, СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**15-16 вересня 2017 р.
Одеса**

**Громадська організація
«Південна фундація педагогіки»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ РОБІТ
учасників міжнародної
науково-практичної конференції

**«ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА:
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ, СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

15-16 вересня 2017 р.

**Одеса
2017**

УДК 159.9+37.01(063)
ББК 88+74я43
П 86

П 86 **Психологія та педагогіка: історія розвитку, сучасний стан та перспективи досліджень:** Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (15-16 вересня 2017 р., м. Одеса). – Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2017. – 100 с.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 159.9+37.01(063)
ББК 88+74я43

© Автори статей, 2017
© Південна фундація педагогіки, 2017

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Бесси Д. П.

ГРАЖДАНСТВЕННОСТЬ И ГРАЖДАНСКО-ПАТРИОТИЧЕСКОЕ
ВОСПИТАНИЕ: ПОНЯТИЕ И СУЩНОСТЬ.....6

Долгополова О. В.

СТАТЕВІ ТА СТАТЕВОРОЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ У ПІДЛІТКІВ.....8

Конопенко А. О., Кононенко О. І.

НАРЦІЗАЛЬНІСТЬ ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ ОСОБИСТОСТІ.....10

Лісойван О. В.

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ РЕКОНСТРУКЦІЇ
СИМВОЛІВ У РОБОТІ З ЖІНКАМИ В СТАНІ ДЕЗАДАПТАЦІЇ.....14

Мириняк-Дорош О. М.

НООДИНАМІЧНА АКТИВНІСТЬ ТА БАЧЕННЯ СЕБЕ У МАЙБУТНЬОМУ
У ЖІНОК З НАДМІРНОЮ ВАГОЮ ТА ОЖИРІННЯМ.....17

Микуліна А. К.

ОСОБЛИВІСТЬ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....21

Фаворова Е. Н.

ДИНАМИКА КУЛЬТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИХ ПАРАМЕТРОВ
ОПРЕДЕЛЕНИЯ ЖЕНСКОЙ ПОЛОРОЛЕВОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ.....25

Чін Р. С.

ДО ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ.....29

СЕКЦІЯ 2. ПЕДАГОГІЧНА ТА КОРЕКЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

Марценюк М. О.

АНТРОПОГЕНІЇ ЯК ПЕРЕДУМОВИ ДИЗОНТОГЕНЕЗУ
СУБ'ЕКТИВНОСТІ.....33

Фера С. В.

ОСОБЛИВОСТІ СІМЕЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В РОДИНАХ,
ЩО ВИХОВУЮТЬ ДИТИНУ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.....37

Шевчишена О. В.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
ПОЗИТИВНОЇ «Я-КОНЦЕПЦІЇ» ОБДАРОВАНОГО УЧНЯ.....41

**СЕКЦІЯ 3. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ
ТА ПРОФЕСІЙНИЙ САМОРОЗВИТОК ПЕДАГОГА:
ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Данченко І. О.

ГОТОВНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ДО ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ
СТУДЕНТІВ ВИЩИХ АГРАРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ 44

Штаєр О. В., Яковишина Т. В.

ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ЯК ЯКІСНА
ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ 48

СЕКЦІЯ 4. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Подчерняєва Н. Д.

СТРУКТУРА ЄВРОКЛУБУ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ 52

Синишин Л. О.

ВПЛИВ ПРИВАТНИХ ТА ДЕРЖАВНИХ ШКІЛ НА СТАНОВЛЕННЯ
ХУДОЖНЬО-ПРОМИСЛОВОЇ ОСВІТИ ГАЛИЧИНИ В КІНЦІ ХІХ СТ..... 56

Трофаїла Н. Д.

СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
У ПРОСТОРІ СІМ'Ї ТА РОДИНИ 60

Філімонова І. А.

СТАН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
У ГАЛУЗІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ..... 63

Якуб М. С.

РОЛЬ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ
В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ..... 67

СЕКЦІЯ 5. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Александрова О. Ф., Александров В. М.

ІНШОМОВНА КУЛЬТУРА ЯК ЗАСІБ ГУМАНІТАРИЗАЦІЇ НАВЧАННЯ
НА НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ УНІВЕРСИТЕТІВ 69

Кіндрась І. В.

МЕТОДИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ
ГРАМАТИЧНОГО АСПЕКТУ ГОВОРІННЯ ТУРЕЦЬКОЮ МОВОЮ 73

Кушнерова Т. Є.

ЗНАЧЕННЯ KEYС-ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ 77

Пагула Т. І.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОГО РОЗВИТКУ
ДОШКІЛЬНИКІВ..... 78

Черніченко Л. А. ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛОГОНЕДІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	82
---	----

**СЕКЦІЯ 6. ПЕРЕХІД ДО БАГАТОРІВНЕВОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ:
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ**

Шкоп К. С. СТАНОВИЩЕ І ФУНКЦІЇ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ У США.....	86
---	----

Русна Н. Г. МОДЕЛЬ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗА НАПРЯМКОМ ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА.....	89
--	----

Шевченко В. М. ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО КОМПОНЕНТУ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ.....	93
---	----

**СЕКЦІЯ 7. УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ**

Дудікова Л. В. ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ	96
--	----

Трофаїла Н. Д.
аспірант кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Черкаська область, Україна

СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРОСТОРІ СІМ'Ї ТА РОДИНИ

Проблеми сімейного виховання завжди привертали увагу педагогічної науки, адже сім'я – один із найважливіших виховних інститутів, значення якого для особистості важко переоцінити. Сьогодні сім'я переживає серйозні труднощі, що значною мірою зумовлено кризовими явищами, притаманними українському суспільству в цілому, що негативно позначаються на внутрішньо-сімейній атмосфері, знижують дієвість виховної функції сім'ї, вносять далеко не завжди педагогічно виправдані зміни в її зміст, призводять до того, що сімейне виховання стає об'єктом критики з боку держави, яка вимагає підвищення відповідальності батьків за виховання дітей.

Про важливість сімейного виховання зазначено в Конституції України, Конвенції про права дитини, Державній програмі «Освіта», Національних програмах «Діти України», та «Українська родина», інших державних документах.

В Державній програмі «Освіта» сформульовані завдання сім'ї, батьки визначаються, як перші педагоги дитини, які мають створити умови для повноцінного становлення особистості, забезпечити дитині відчуття захищеності, довіри, рівноваги.

У дослідження проблеми розвитку особистості в сім'ї, характеру взаємовідносин між батьками та дітьми важливий внесок зробили видатні зарубіжні та вітчизняні психологи і педагоги Е. Фромм, Д. Бомринд, Е. Еріксон, Л. Виготський, О. Леонтєв, Д. Ельконін, С. Рубінштейн, А. Гречишкіна, Т. Кравченко.

Найближчим соціальним оточенням дитини є, як правило, сім'я. Тривалий час вона найвідчутніше впливає на формування особистості підростаючої людини. Особлива значущість сімейного мікросередовища пояснюється відносною самостійністю дитини, залежністю життя і благополуччя від піклування і допомоги дорослих людей, що її виховують. Такі впливи, як схвалення і несхвалення батьків, є регулятором і стимулом психічного розвитку дитини. Від їхнього характеру залежить формування деяких властивостей дитини та її поведінки.

Психологічні та соціально-педагогічні дослідження дозволяють стверджувати, що сім'я посідає дуже важливе місце серед факторів та соціальних груп, які впливають на формування особистості та емоційного розвитку дітей.

В. Дружинін пропонує психологічну модель сім'ї, структура якої поєднується такими стосунками: а) стосунки влади: домінування – підкорення, взаємовідповідальність; б) емоційно-психологічна близькість. Між цими видами стосунків існують певні зв'язки: домінування передбачає відповідальність за тих, хто підкоряється; відповідальність – це влада над людьми для реалізації відповідних завдань; психологічна близькість, звичайно, негативно корелює зі стосунками домінування – підкорення (чим більша влада однієї людини над іншою, тим менше між ними психологічної близькості, оскільки влада – це примус) [1, с. 210-300].

В. Семиченко і В. Заслуженюк вирізняють такі найсуттєвіші структурні компоненти сім'ї:

– Влада та її розподіл, співвідношення між формальною (дозволеною нормами сучасного суспільства) владою і неформальним лідером.

– Комунікації (взаємозв'язки), тобто розподіл інформаційних потоків у родині. У будь-якій сім'ї взаємодія між окремими її членами має різну насиченість, тривалість та якісні особливості [2].

У своєму дослідженні Т. Кравченко наводить чинники, які впливають у сім'ї на особистість дитини. Умовно автор поділяє їх на три групи:

- 1) рівень інтелектуального розвитку в сімейному оточенні;
- 2) емоційний вплив значущих інших на особистість дитини;
- 3) духовний вплив на дитину [3].

Афективна насиченість спілкування між членами сім'ї, переважання позитивних та негативних емоцій істотно відбивається на самопочутті дитини, її світосприйнятті та усвідомленні образу близьких дорослих. Саме з тих особливостей, якими відзначається найбільш типова гама переживань членів родини, їх настроїв, афектів, емоційних контактів, проявів любові й поваги один до одного, і складається психологічний клімат сім'ї як мікро-колективу.

На емоції дитини впливає і склад сім'ї. Коли в родині одна дитина, їй приділяють підвищену увагу. Внаслідок цього вона зростає емоційною істотою – часто егоїстичною, вередливою; хоча і досить розвиненою. Одночасно існують проблеми багатодітної родини, вони пов'язані із економічними і соціальними труднощами суспільства. Особливої уваги заслуговують проблеми, пов'язані з вихованням дошкільника у неповній сім'ї, в якій дитина може зазнавати соціальної дискримінації, а також дітей-сиріт, які перебувають у дитячих будинках. Несприятливі соціальні умови породжують негативне емоційне ставлення дитини до оточуючих людей і до самої себе.

Не менш важливу роль у розвитку та вихованні у дитини дошкільного віку емоцій співпереживання і співчуття належить родині. Досвід дошкільника може бути дуже різним. Як правило, він повний і різнобічний у дитини з великої та

дружньої родини, де батьків і дітей пов'язують глибокі відносини відповідальності і взаємної залежності. У цих сім'ях діапазон затверджуються цінностей досить широкий, але ключове місце в них займає людина і ставлення до нього.

На важливість родинного виховання вказували відомі діячі Г. Сковорода, С. Русова, Т. Шевченко, П. Куліш, Б. Грінченко, І. Франко, О. Духнович, Л. Українка, Т. Лубенець, Г. Ващенко.

Родина забезпечує максимальну тривалість міжособистісних стосунків (часто упродовж усього життя), безперервний процес пізнання самого себе та інших членів сім'ї. Відчуження, дратівливість, неухважність з боку батьків призводять до того, що дитина прагне уникнути неприємних емоцій і замикається. У результаті можуть розвинути такі небажані якості, як агресивність, брехливість, покірливість, замкнутість. Тому вони стають засобами адаптації до несприятливої ситуації (Н. В'юнова, К. Гайдар, Л. Темнова).

На жаль, емоційне виховання часто нівелюється у системі сучасної освіти, хоча саме воно має бути її стрижневим компонентом, що зумовлює досягнення дітьми самих себе і тих, хто поруч, визначає цілі їх "дорослої" життєдіяльності. Характеризуючи зміст, якість і динаміку емоцій та почуттів, емоційність повинна посісти одне з центральних фундаментальних характеристик особистості, а виховання позитивних емоцій в дітей дошкільного віку повинне стати першоосновою для нормального розвитку їхньої психіки. Емоційний розвиток дошкільника є одним з істотних умов, які забезпечують ефективність процесу навчання і виховання, його різних сторін. Ті високі моральні, естетичні та інтелектуальні почуття, які характеризують розвиненого дорослого людини і які здатні надихнути його на великі справи і на благородні вчинки, не дано дитині в готовому вигляді від народження. Вони виникають і розвиваються протягом дитинства під впливом соціальних умов життя і виховання.

Отже, тенденції у сім'ях, пов'язані з регресією щодо взаємоповаги, симпатії, турботи один про одного, теплоти взаємовідносин співчуття, любові, а також зростанням душевного неспокою, страху, болю, гніву, образи, жорстокості, холодності, байдужості пов'язані саме з проблемою недооцінки позитивного емоційного впливу близьких людей на дитину та, як правило, відсутності зворотнього зв'язку з боку дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дружинин В. Н. Психология семьи / В. Н. Дружинин. – М.: КСП, 1996. – 368 с.
2. Семиченко В. А. Мистецтво взаєморозуміння. Психологія та педагогіка сімейного спілкування: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. – 2-ге вид. / В. А. Семиченко, В. С. Заслуженюк. – К. : Веселка, 1998. – 214 с
3. Кравченко Т.В. Сім'я та її вплив на соціалізацію дитини / Т.В. Кравченко // Педагогіка і психологія. – 2009. – № 3. – С. 32-42.